

Expressen 2025-02-03

Detta är en debattartikel. Det är skribenten som står för åsikterna i texten.

Skändandet av heliga skrifter, religiösa sedvänjor och religiösa profeter må vara ett synnerligen oartikulerat och brutalt sätt att utöva religionskritik – men det är inte och ska inte vara brottsligt, skriver debattören.

DEBATT. Står sig domen mot Salwan Najem för hets mot folkgrupp har hädelse blivit straffbart.

Överlever domen en prövning i hovrätt blir det därtill brottsligt att inte ta avstånd från andras straffbara yttranden.

Enligt tingsrätten har Najem inte ”markerat avståndstagande från det innehåll i demonstrationen han inte själv bidragit med eller markerat att han inte stått bakom det som sagts eller gjorts.”

Därmed anser domstolen att åklagaren har styrkt att Najem agerat ”gemensamt och i samförstånd med annan person” och är straffrättsligt ansvarig för det som förekommit vid manifestationerna. Det trots att det i förundersökningen framgår att Najem och Momika inte stämt av med varandra vad som skulle sägas.

Yttrandefriheten ger var och en rätt att ge uttryck för sina åsikter och värderingar. Av det följer att var och en också har att ta ansvar enbart för sina egna yttranden inte andras. Att hålla alla i till exempel en demonstration ansvariga för att någon yttrar sig brottsligt är för att uttrycka det enkelt, befängt.

En sådan ordning skulle göra det omöjligt att överhuvudtaget samla några deltagare för att ge uttryck för uppfattning i en fråga. Visserligen finns det situationer där någon genom ”råd och dåd” främjat ett brott och bör dömas för medhjälp. Men det förutsätter att någon annan fälls för brottet. Eftersom Momika mördats har åtalet mot honom avskrivits.

Återstår vad Najem själv gjort och yttrat. Skändandet av heliga skrifter, religiösa sedvänjor och religiösa profeter må vara ett synnerligen oartikulerat och brutalt sätt att utöva religionskritik – men det är inte och ska inte vara brottsligt.

Av förundersökningen framgår att Najems bidrag till det ”gemensamma anförandet” utgör hätska utfall mot religionen islam och påbuden i Koranen. Han uttrycker att islam ”är en skitreligion” som uppmanar troende att döda kristna och judar och alla otrogna. Några entydiga uttryck för hot eller missaktning riktade mot gruppen muslimer som passerar gränsen för det straffria gör inte Najem.

Bör reserveras

Även om Najem främsta motiv enligt tingsrätten ”varit att kritisera religionen islam” menar domstolen att det är i ”det närmast uppenbart att verksamheten under demonstrationerna inte utgör en saklig och vederhäftig religionsdebatt, eftersom det varit fråga om uttalanden och handlingar som uttrycker kränkande missaktning mot religionen i stor omfattning.”

Det tingsrätten gör genom sitt domslut och domskäl är att fälla Najem för ett brott, hädelse, som upphävdes i Sverige 1970. Avskaffandet motiverades av regeringen med att trosfridsbestämmelsen, att skända något som ett religiöst samfund håller heligt, utgjorde en inskränkning i yttrandefriheten som inte var befogad.

Att hantera religiösa urkunder på ett sätt som väcker anstöt hos de som håller skrifterna heliga är lika lite som osakliga och ovederhäftiga yttranden om en religion straffbart. Den straffbestämmelse som möjligen skulle kunnat träffa Najem är

”förargelseväckande beteende” eftersom han bland annat stampade på Koranen inför personer som ser den som helig.

Hets mot folkgrupp bör reserveras för yttranden som tydligt riktas mot en folkgrupp och som tydligt överskrider gränsen för vad bör uttryckas om en folkgrupp.

Av Nils Funcke

journalist och yttrandefrihetsexpert